

Martin Bril. *Altijd Zomer Altijd Zondag*. De Bezige Bij

Altijd Zomer Altijd Zondag - het klinkt als de titel van een liedje voor het Eurovisie Songfestival, maar het is de titel van Martin Brils tweede roman. 'Zij lag in de zon en ik zat in de schaduw', luidt de eerste regel. En zo blijft het in de rest van de roman, min of meer. De geliefde, symbolisch Beatrijs Rust geheten, bevindt zich in het zonlicht, als het stralende middelpunt van dit bescheiden universum; de verteller, een zekere Anton, leeft in haar schaduw. Daar mijmert en peinst hij, herkauwt hij zijn dromen, haalt herinneringen op en vraagt zich af waar het allemaal naartoe moet.

Toch maakt hij, net als zijn voorganger in Brils eerste roman *Voordewind*, niet de indruk echt een gekwelde ziel te zijn. Weliswaar is hij naar eigen zeggen 'liever niet alleen met mijn hoofd', maar de suggestie dat in dat hoofd allerlei ondraaglijke gedachten rondspoken, wordt niet bewaarheid.

De zorgen van deze Anton treden nergens buiten de grenzen van het alledaagse. Er passeren enkele sterfgevallen de revue, Anton heeft een keer last van hartkloppingen, hij denkt aan wat ruwe seks uit het verleden, hij realiseert zich (zonder met bewijzen te komen) dat Beatrijs ook 'heel gevaarlijk' kan zijn en vermeldt dat hij een andere geliefde ooit op haar neus heeft getimmerd.

Altijd Zomer Altijd Zondag is een loom boek, ook al wordt het op een snelle, journalistieke manier verteld, met veel tot aparte alinea's opgeblazen zinnnetjes. Dagen, dromen en herinneringen rijgen zich aaneen, zonder dat de oppervlakte ook maar een moment wordt verlaten. Of het moest het moment van 'euforie' zijn, waarop Anton meent 'door een barst in de wereld de waarheid' te zien.

Al te veel hoeven we ons daar overigens niet bij voor te stellen, want zo gaat het verder: 'Hoe die [waarheid] er precies uitzag, wist ik natuurlijk niet. Een man van flarden. Het was alleen maar een besef, en dat was genoeg, de wetenschap oog in oog met de kern van het eigen leven te hebben gestaan. Weliswaar niets gezien, laat staan die kern, maar toch, het idee'.

Tsja, wat moet je met zo'n boek. In elk geval kost het mij weinig moeite mee te leven met Antons vroegere geliefde Simone, die hem voorhoudt: 'Jij bent een oppervlakkig lulletje. Zo plat en dom als een dubbeltje [...] Je zou eens wat meer de diepte in moeten!'. Het gebeurt niet. Als Anton, tegen het eind, zijn bestemming heeft bereikt en zich koestert in de stralen van zijn zonnetje in huis, lezen we: 'Er is verder niets te zeggen. Het is allemaal eerbied, een eredienst, de liefde'.

De moraal van het verhaal hebben we dan al vernomen: 'Altijd zomer altijd zondag. En ach, shit happens, het is niet anders'. Weinig schrijvers nemen vandaag de dag met zo weinig genoegen. Op zoek naar dramatisch gewicht duikt de Nederlandse literatuur in het verleden, bezoekt verre landen vol onrust en gevaar of buigt zich over de nasleep van de Tweede Wereldoorlog. Zo niet Martin Bril; hij gaat het banale comfort en de daarbij passende verveling niet uit de weg en smeert een en ander doodgemoedereerd uit over meer dan tweehonderd bladzijden.

Van de lezer, zelfs als die het volkomen met hem eens zou zijn, vraagt dat het nodige geduld. Te meer omdat Bril zonder gêne grossiert in cliché's, soms trouwhartig voorzien van de verzekering dat ze waar zijn: 'Ze sliep als een roos, en ook de

uitdrukking klopte, werkelijk: ze leek een roos'. Werkelijk? In een boek waarin de geliefden elkaar aanspreken met 'gekkie' en 'wijsneus', waarin het zonlicht eruit ziet als 'een brede baan goud waarin stofjes opwarrelen' en waarin het onweer alleen maar 'meer gedonder' belooft, geloof ik het graag.

De eendimensionaliteit tot literatuur verheven: daar komt het ongeveer op neer. Brill is niet de eerste die zoiets probeert. Remco Campert heeft zich eraan gewaagd, de lofzangen op de kleinburgerlijke truttigheid van Johnny van Doorn (wiens naam niet toevallig in het boek wordt genoemd) gingen in deze richting. In het buitenland zou men aan Raymond Queneau kunnen denken, wiens *Le dimanche de la vie* - wat betreft titel en 'post-historische' strekking - aan Brils roman herinnert.

Maar meer dan de overeenkomst springt het verschil in het oog. Om Campert en Van Doorn kan tenminste gelachen worden, bij Queneau schemert onder het geestige oppervlak altijd de - verloren - diepte. Het beste wat ik van Martin Brill kan zeggen is dat hij niets te vertellen heeft, maar ook niet net doet alsof het anders zou zijn.

(*de Volkskrant*, 22-4-1994)